

Druhá světová válka

Autor: Mgr. Jaromír JUŘEK

Kopírování a jakékoliv další využití výukového materiálu je povoleno pouze s uvedením odkazu na www.jarjurek.cz.

1. Protektorát

Život v protektorátu a zahraniční exilová činnost

Na základě vůle nacistických okupantů se tzv. státním prezidentem se stal opět Emil Hácha, rozhodující slovo měl ovšem zastupující říšský protektor. K větším projevům nespokojenosti patřila demonstrace z 28. října 1939 k výročí vyhlášení Československé republiky a následný manifestační pohřeb zastřeleného studenta Jana Opletala. Nepokoje poskytly německým orgánům záminku k uzavření českých vysokých škol (17. listopadu 1939), a k exemplární popravě 9 studentských předáků a k odvezení 1 200 vysokoškoláků do koncentračních táborů. Domácí hnutí odporu se soustřeďovalo kolem bývalých důstojníků Československé armády a zajišťovalo především zprávy pro zahraniční odboj, organizovaný Edvardem Benešem v Londýně. Benešovo mezinárodní postavení se zlepšilo po vypuknutí druhé světové války v září 1939, v letecké bitvě o Anglii v roce 1940 totiž českoslovenští letci získali vysoký kredit, časem pak začal vystupovat jako prezident v exilu. Domácí odboj se však nedokázal vyrovnat s praktikami gestapa. Utrpěl těžké ztráty, mezi nejvážnější patřilo zatčení generála Aloise Eliáše, který ve funkci předsedy protektorátní vlády udržoval styky se zahraničím a účinně brzdil nacistické aktivity. Eliášovo zatčení bylo výsledkem systematického úsilí zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Československý zahraniční odboj mu za to přichystal na 27. května 1942 pomstu v podobě atentátu, jemuž Heydrich podlehl. Následný fašistický teror (stanné právo, popravy a vyhlazení vesnice Lidice u Kladna dne 10. června 1942) měly za cíl zastrážit český národ, určený v nacistických plánech k postupné fyzické likvidaci, tedy ke stejnému osudu, který postihl české Židy. Po vypuknutí války mezi Německem a Sovětským svazem v červnu 1941 se začaly formovat československé oddíly pod velením plukovníka Ludvíka Svobody i na evropském Východě. Do bojů poprvé zasáhly na začátku roku 1943 a později v letech 1944 - 1945 se po boku Sovětské armády zúčastnily osvobozování Československa. Další českoslovenští vojáci se zúčastnili britských operací v severní Africe. Zásluhou vývoje na frontách i vzhledem k působení československých vojsk v zahraničí dosáhl prezident Beneš od států protihitlerovské koalice uznání své exilové vlády a potvrzení kontinuity československé státnosti. V budoucnosti ovšem musel počítat i se spoluprací se Stalinovým Sovětským svazem, netajícím se touhou proniknout svým vlivem do střední Evropy a na Balkán. Výsledkem této situace bylo podepsání československo-sovětské smlouvy v prosinci 1943 v Moskvě.

Slovenské národní povstání 1944

Obnovení Československa v předválečných hranicích však naráželo na slovenskou otázku, protože slovenský stát podporoval Hitlera a po porážce Německa by byl automaticky považován za poraženou zemi. To byl hlavní důvod, proč v době ústupu německých armád na východní frontě propuklo v srpnu 1944 na středním Slovensku předem připravené povstání, které mělo otevřít cestu Sovětské armádě do nitra země. Špatná koordinace akcí však způsobila, že povstalci museli ustoupit do hor.

Osvobození Československa

K osvobození Československa došlo 9. května 1945 (den po kapitulaci Německa), kdy do Prahy na základě předběžných dohod Sovětského svazu a USA dorazily, po předcházejícím postupném osvobozování východní části naší země, sovětské tanky. Americká vojska se zastavila na dohodnuté linii Karlovy Vary - Plzeň - České Budějovice. Závěru druhé světové války na evropské půdě předcházelo ještě květnové Pražské povstání, v kterém se Pražané postavili se zbraní v ruce proti ustupujícím okupantům.

Dobové dokumenty - osvobození Plzně americkou armádou:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/210522161510002-co-videly-americke-kamery-v-cechach-2/?online=1>

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/210522161510003-co-videly-americke-kamery-v-cechach-3/>

Obsah

 1. *Protektorát*

2